

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ BANKALAR YASASI
(39/2001 Sayılı Yasa)

Madde 15'in (3)'üncü Fıkrası Altında Tebliğ

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankası, 39/2001 Sayılı Bankalar Yasası'nın 15'inci maddesinin (3)'üncü fıkrasının kendisine verdiği yetkiyi kullanarak işbu Tebliğ ile aşağıdaki hususları tespit eder.

BİRİNCİ KISIM
GENEL HÜKÜMLER

- Kısa İsim 1. Bu Tebliğ, "Bankalarda İç Denetim, Risk Yönetimi, İç Kontrol ve Yönetim Sistemleri Tebliği" olarak isimlendirilir.
- Tefsir 2. Metin başka türlü gerektirmedikçe bu Tebliğde kullanılan;
- a) "**Banka**", 39/2001 Sayılı Bankalar Yasası kapsamında faaliyet gösteren bankaları,
- b) "**Bilanço dışı yükümlülük**", gayri nakdi kredi ve yükümlülükler ile cayılamaz taahhütler ve türev işlemleri,
- c) "**Destek hizmeti**", bankaların sundukları ana hizmetlerin uzantısı veya tamamlayıcısı niteliğinde olup, dışarıdan sağlanan hizmetleri,
- ç) "**İcrai mahiyette faaliyet gösteren birim**", doğrudan gelir getirici faaliyetlerin icra edildiği birimi,
- d) "**İç sistem birimleri**", iç denetim, risk yönetimi ve uyum birimlerini,
- e) "**Karşı taraf riski**", iki tarafa da yükümlülük getiren bir işlemin muhatabı olan karşı tarafın, bu işlemin nakit akışında yer alan son ödemeden önce temerrüde düşme riskini,
- f) "**Komite**", 4'üncü maddenin (2)'nci fıkrasında belirtilen iç sistemlerden sorumlu komiteyi,
- g) "**Menkul kıymetleştirme**", maruz kalınan bir riskle veya risk havuzuyla bağlantılı kredi riskinin dilimlere ayrıldığı, ödemelerin taşınan riskin veya risk havuzunun performansına bağlı olduğu ve kayıp dağılımının bu dilimlerin sıralamasıyla belirlendiği menkul kıymet ihracına yönelik işlemi veya planı,

- h) **“Menkul kıymetleştirme riski”**, menkul kıymetleştirme işlemi sonucunda ihraç edilen menkul kıymetlerin tutulması, menkul kıymetleştirme işlemine garanti sağlanması veya taahhüt verilmesi ile maruz kalınan risk tutarını,
- 1) **“Merkez Bankası”**, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankasını,
- i) **“Nitelikli pay sahibi”**, bir tüzel kişiliğin, sermayesinin veya oy haklarının doğrudan veya dolaylı olarak yüzde on veya daha fazlasına veya yönetiminde önemli derecede etkiye sahip olma durumunu,
- j) **“Risk”**, bir işleme ilişkin bir parasal kaybın ortaya çıkması veya bir giderin ya da zararın vuku bulması nedeniyle ekonomik faydanın azalması ihtimalini,
- k) **“Üst düzey yönetim”**, banka genel müdür ve genel müdür yardımcıları ile başka unvanlarla istihdam edilseler dahi, danışmanlık birimleri dışındaki birimlerin, yetki ve görevleri itibarıyla genel müdür yardımcısına denk veya daha üst konumlarda görev yapan yöneticileri,
- l) **“Üst yönetim”**, banka yönetim kurulu ile üst düzey yönetimi,
- m) **“Yabancı kaynaklar”**, özkaynaklar dışındaki banka pasifini,
- n) **“Yasa”**, 39/2001 Sayılı Bankalar Yasasını, ifade eder.

Amaç, Kapsam

3. Bu Tebliğin amacı, Yasanın 15’inci maddesinin (3)’üncü fıkrası gereğince, bankalarda karşılaşılan risklerin izlenmesi ve kontrolünü sağlamak üzere kurulacak iç denetim sistemleri, risk yönetimi ve iç kontrol sistemlerine ilişkin genel çerçeve hakkındaki esas ve usullerin belirlenmesi ve kurumsal yönetime ilişkin genel çerçevenin güçlendirilmesidir. Yasa altında faaliyet gösteren bankalar, bu Tebliğ hükümlerine uymak zorundadırlar.

İKİNCİ KISIM SORUMLULUKLAR

İç Sistemlerin
Tesis ve İç
Sistem
Birimlerinin
Kurulması

4. (1) Bankalar maruz kaldıkları risklerin izlenmesi ve kontrolünün sağlanması amacıyla, faaliyetleri ve yapısıyla uyumlu ve değişen koşullara uygun, tüm şube ve birimlerini kapsayan, bu Tebliğde öngörülen esaslar çerçevesinde yönetim kuruluna bağlı, yeterli ve etkin bir iç denetim, iç kontrol, risk yönetimi sistemlerini tesis etmek ve iç sistem birimlerini kurmak ve işletmekle yükümlüdürler.
- (2) Bankaların yönetim kurulları kendi aralarından belirleyecekleri genel müdür ve yönetim kurulu başkanı dışındaki bir veya birden fazla üyeyi (1)’inci fıkrada belirtilen sistemlerin tesis ve iç sistem birimlerinin kurulması, koordinasyonu, işleyişi ve uygulamalarından sorumlu üye olarak görevlendirir. Birden fazla üye görevlendirilmesi

halinde, oluşturulacak yapının adı iç sistemlerden sorumlu komite olur. İç sistemlerden sorumlu üye/komite üyelerinin görevden ayrılması, görevden alınması ya da aranan nitelikleri kaybetmesi durumunda en geç 1 (bir) ay içerisinde yerine yeni bir iç sistemlerden sorumlu üye atanması şarttır.

İç Sistemlerin ve İç Sistem Birimlerinin İdaresinden Sorumlu Birimler

5. İç sistemler ve iç sistem birimlerinin idaresinden nihai sorumlu, yönetim kuruludur. Üst düzey yönetim ise yönetim kurullarının belirlediği esaslar dâhilinde sistemlerin işleyişinden sorumludur.

Yönetim Kurulunun Görev, Yetki ve Sorumlulukları

6. Banka yönetim kurulu;

- (1) Bankanın organizasyon yapısı içinde yetki ve sorumlulukları belirlemek ve personelin işe alınış/işten çıkarılış, terfi, ceza, özlük hakları gibi istihdam şartlarını tayin eden usulleri oluşturmak,
- (2) Üst düzey yönetimin atanmasında aranılacak nitelikleri belirlemek,
- (3) Bankanın yapısı ile uyumlu ve tüm operasyonel birimlerden bağımsız olacak şekilde, iç sistem birimlerini oluşturmak, faaliyetlerine ilişkin strateji ve politikalar ile uygulama usullerini yazılı olarak belirlemek, uygulama ve işleyişi sağlamak,
- (4) İç sistem birimlerine atanacakların, bu Tebliğin 16'ncı maddesinde belirlenmiş olan nitelikleri gözeterek, koşullarını, görev ve sorumluluklarını açık bir şekilde ve yazılı olarak belirlemek, görevlendirilecek kadronun dönemsel olarak çalışma programlarını onaylamak ve gerekli kaynakların tahsisini yapmak,
- (5) İç sistemlere ilişkin uygulamalar ile ilgili olarak Merkez Bankasınca ya da bağımsız denetçilerce tespit edilen veya sorumlu yönetim kurulu üye veya üyeleri tarafından yönetim kurulu gündemine getirilen hata veya eksiklikleri zamanında dikkate alarak gidermek için gerekli önlemleri almak, tespit edilen eksiklik ve hataları değerlendirerek aynı veya benzer eksiklik ve hataların oluşabileceği alanlara ilişkin iç sistem birimlerinin faaliyetlerinin yönlendirilmesini sağlamak,
- (6) İç sistemler kapsamındaki birimlerin yöneticilerinin/personelinin atanmasına ve görevden alınmasına karar vermek,
- (7) İç sistem birimlerinde görev yapan personelin mesleki yeterlilik ve gelişimlerine imkân vermek amacıyla, ulusal ve uluslararası düzeyde, konuları ile ilgili alanlarda yapılan düzenleme ve uygulamaları takip etmelerine yönelik her türlü tedbiri almak ve eğitim programlarına katılmalarını sağlamak,

- (8) Bankanın maruz kaldığı riskler ve bu risklerin ölçüm yöntemleri ile yönetimi konusunda bilgi sahibi olmak,
 - (9) Bankanın genel olarak ve her bir risk türü itibarıyla risk yönetimine ilişkin politika ve stratejilerini, alabileceği risk seviyesini ve bunlara ilişkin uygulama usullerini yazılı olarak belirlemek, birimler ve yöneticileri ya da bu birimlerde çalışan personel itibarıyla azami risk limitleri tahsis etmek,
 - (10) Bankanın gelir ve giderlerini önemli ölçüde etkileyecek risklerin alınmasına, izlenmesine, yönetilmesine ve raporlanmasına ilişkin politikaları ve bu politikalarındaki değişiklikleri onaylamak ve bunların uygulanmasını gözetmek,
 - (11) Bankanın, üstlenilen risk düzeyi ile ilişkili özkaynak seviyesini belirleyen bir sürece ve özkaynak yönetim stratejilerine sahip olmasını temin etmek,
 - (12) Üst düzey yönetimin bankanın karşı karşıya olduğu önemli riskler konusunda kendisine zamanında ve güvenilir raporlamalar vermesini sağlamak,
 - (13) Risk yönetimi sistemlerinin etkinliğini izlemek,
 - (14) Müşterilerin şikâyetlerinin araştırılmasını ve sonucu hakkında ilgililere cevap verilmesini sağlayacak bir sistem geliştirilmesini ve bunların belirlenecek hususları ihtiva edecek şekilde kendisine düzenli raporlanmasını sağlamak,
- ile yetkili ve sorumludur.

Yönetim Kurulu Başkanının Görev ve Sorumlulukları

7. Bankaların yönetim kurulu başkan ve yardımcısı, bütün üyelerin yönetimdeki etkinliğini artırmak için uygun koşulları oluşturmakla yükümlüdürler. Yönetim Kurulu Başkanı;
 - (1) Yönetim kurulunu yönetir ve gündemi belirler. Bunu gerçekleştirirken bütün üyelerin getirecekleri konuları ve sorunları dikkate alarak, yönetim kurulu gündeminin onaylama mekanizması olmaktan ziyade, ileriye dönük strateji ve işlemlere yönelik olmasını sağlar,
 - (2) Yönetim kurulu üyelerinin sağlıklı karar almasını, bankayı etkin şekilde izlemesini ve bankanın başarısını artırması yönünde tavsiyelerde bulunmasını sağlamak bakımından, bütün üyelerin özellikle bankanın performansı ile ilgili doğru, açık ve zamanında bilgiye ulaşmasını temin eder,
 - (3) Karmaşık ve içeriği geniş konuların irdelenebilmesine yönelik yeterli zamanın ayrılmasını temin eder. Gerekmesi halinde yönetim kurulu toplantısından önce konuların detaylı tartışılmasına yönelik toplantılar düzenlemek suretiyle, üyelerin yönetim kurulu gündemi

hakkında hazırlanmasını sağlar ve konuların yeterince anlaşıldığından emin olur. Bu suretle kritik konularda karar alınma süreçlerinde zaman sınırı ile karşı karşıya kalınmasını önler,

- (4) Hissedarlarla etkin iletişimin sağlanmasını ve büyük hissedarların amaçlarının/görüşlerinin yönetim kurulu üyeleri tarafından anlaşılmasını temin eder,
- (5) Yeni yönetim kurulu üyeleri için yönetim kurulu sekreteri tarafından hazırlanacak kapsamlı, banka yapısına uygun tasarlanmış bir tanıtma programının hazırlanmasına öncülük eder,
- (6) Yönetim kurulunun gelişim ihtiyaçlarının giderilmesi ve takım olarak etkinliğinin artırılması başkanın sorumluluğundadır. Yönetim kurulu üyelerinin gelişim ihtiyaçlarının karşılanmasında öncülük eder ve yönetim kurulu sekreterini yönlendirir,
- (7) Bütün üyelerin aktif katılımını teşvik eder.

Üst Düzey
Yönetimin
Görev ve
Sorumlulukları

8. Üst düzey yönetim;

- (1) Yönetim kurulunun belirlediği kurumsal strateji ve hedeflerin, alınan kararlarla uyum içinde uygulanmasını sağlamak ve bankanın operasyonel ve idari birimlerinin faaliyetlerini, belirlenen amaca yönelik olarak tespit ederek uygulamak;

Bu fıkra çerçevesinde üst düzey yönetim;

- a) Risk yönetimi politikasının uygulanmasından,
 - b) İdari birimlerin kendi risklerini yönetmedeki sorumluluklarının ve spesifik risk limitlerinin belirlenmesinden ve bütün birimlerin performanslarının değerlendirilmesinden,
 - c) Belirlenen limitler dâhilinde risk yönetiminin sürekli kontrolünden, sorumludur.
- (2) Bankaların yapısı ve faaliyetleri ile uyumlu iç sistem mekanizmalarının ve süreçlerinin geliştirilmesinin ve uygulanmasının dönemsel olarak izlenerek temel eksikliklerinin giderilmesi, banka faaliyetlerinin bu yolla daha etkin hale getirilmesi hususunda gerekli tedbirleri almak,
 - (3) Görev ve sorumlulukları kapsamındaki işlerin gereklerine göre yerine getirilmesi, etkinliğinin sağlanması ve geliştirilmesi için ihtiyaç duyulan uygulamalar konusunda öneriler geliştirmek,
 - (4) Sorumlu oldukları birimlerde görev yapan banka personelini koordine etmek, yeterliliklerini gözeterek görev dağılımı yapmak, görev ve sorumluluklarını etkin olarak yerine getirip getirmediklerini

izlemek,

- (5) Sorumlu oldukları birimlerde ortaya çıkan eksiklik veya hataları çözümlenmek ve bunları ya da alınması gerekli görülen tedbirleri ilgili iç sistemlerden sorumlu üyeye/komiteye raporlamak,
- (6) Beklenmedik durumların ortaya çıkması halinde kendilerine tanınan yetki çerçevesinde inisiyatif kullanmak,
- (7) Bankanın karşı karşıya olduğu önemli riskler konusunda yönetim kuruluna zamanında ve güvenilir raporlama yapmak, ve
- (8) Yönetim kurulunca verilen diğer görevleri yerine getirmek, ile görevli ve sorumludur.

İç Sistemlerden Sorumlu Üyenin/ Komitenin Nitelikleri, Görev, Yetki ve Sorumlulukları

9. (1) Bankalarda iç sistemlerden sorumlu üye veya komite üyesi olarak görev yapacak olanların;
 - a) İç sistemlerden sorumlu üye veya komite üyesi olarak görev yaptıkları sürece, bankada iç sistem birimleri dışında herhangi bir komitede veya birimde sorumluluk almamaları,
 - b) Bankada, bağlı ortaklıklarında ve iştiraklerinde nitelikli pay sahibi olmaması veya nitelikli pay sahibi olanlarla doğrudan ve/veya dolaylı ilişki içerisinde olmamaları,
 - c) Üst yönetimdekilerin eşi veya ikinci dereceye kadar (bu derece dahil) kan veya sıhrî hısımlı olmamaları,
 - ç) Beş yıldan fazla bir süreyle aynı bankanın iç sistemlerden sorumlu üye/komite üyesi olarak görev yapmamış olmaları,
 - d) Ana sözleşme hükmüne veya genel kurul kararına dayalı olarak tüm personele kârdan yapılan ödemeler hariç olmak üzere, bankadan ve ana ortaklıklardan, bunların kârlılığına dayalı olarak herhangi bir ad altında ücret veya benzeri bir gelir sağlamamaları,
 - e) Genel müdür ve genel müdür yardımcısı için Yasanın 16'ncı maddesinde aranan öğrenim koşuluna haiz ve bankacılık veya finans sektöründe en az 3 (üç) yıl deneyim sahibi olmaları,
 - f) Son iki yılda söz konusu bankada veya bankanın dâhil olduğu risk grubunda icrai mahiyette faaliyet gösteren birimlerde görev yapmamış olmaları,
 - g) Göreve atandıkları tarihten önceki iki yıl da dâhil olmak üzere, bankanın veya bankanın dâhil olduğu risk grubunun bağımsız denetim, danışmanlık veya destek hizmeti aldığı kuruluşların ortağı veya personeli olmamaları,
 - h) Kendileri ve/veya dâhil oldukları risk grubunda bulunan kişilerin

bankadaki toplam teminatsız riskinin bankadan aldıkları aylık net ücretin, bu ücretin aylık asgari ücretin altında olması durumunda aylık asgari ücretin 12 (oniki) katını aşmaması,

- 1) Yasanın 6'ncı maddesinin (1)'inci fıkrasının (C) bendinde kurucularda aranan nitelikleri taşımaları,
 - i) Bankanın dahil olduğu risk grubu haricinde başka bir bankada ve/veya Uluslararası Bankacılık Biriminde (UBB) çalışmıyor olmaları,
şarttır.
- (2) İç sistemlerden sorumlu üye/komite, yönetim kurulu adına bankanın iç sistemlerinin etkinliğini ve yeterliliğini, bu sistemler ile muhasebe ve raporlama sistemlerinin Yasa ve ilgili düzenlemeler çerçevesinde işleyişini ve üretilen bilgilerin bütünlüğünü gözetmek, bağımsız denetim kuruluşları ve diğer bankacılık faaliyetleri ile doğrudan ilgili teknik hizmet alınan kuruluşların yönetim kurulu tarafından seçilmesinde gerekli ön değerlendirmeleri yapmak, yönetim kurulu tarafından seçilen ve sözleşme imzalanan bu kuruluşların faaliyetlerini düzenli olarak izlemek ve eşgüdümünü sağlamakla görevli ve sorumludur.
- (3) İç sistemlerden sorumlu üye/komite, (2)'nci fıkra kapsamında;
 - a) Bu Tebliğde yer alan iç kontrol, iç denetim ve risk yönetimine ilişkin düzenlemelere ve yönetim kurulunca onaylanan banka içi politika ve uygulama usullerine uyulup uyulmadığını gözetmek ve alınması gerekli görülen önlemler konusunda yönetim kuruluna önerilerde bulunmak,
 - b) İç denetim faaliyetlerinin ve planlarının bu Tebliğ ve iç politikalarla belirlenen yükümlülükleri yerine getirip getirmediğini ve bankanın mevcut ve planlanan faaliyetlerinden kaynaklanan tüm riskleri kapsayıp kapsamadığını gözetmek,
 - c) İç sistemler birimlerinin personelinin doğrudan kendisine ulaşabilmesini sağlayacak iletişim kanallarını oluşturmak, bağımsız ve tarafsız şekilde çalışmalarını temin etmek,
 - ç) Banka içi usulsüzlüklerin doğrudan kendisine veya iç sistemler kapsamında oluşturulan iç denetimle ilgili birime bildirilmesini sağlayacak iletişim kanallarının tesis edilmesini sağlamak,
 - d) Bankanın taşıdığı risklerin tespit edilmesi, ölçülmesi, izlenmesi ve kontrol edilmesi için gerekli yöntem, araç ve uygulama usullerinin mevcut olup olmadığını değerlendirmek,
 - e) Yılda en az iki kez olmak üzere bankanın bağımsız denetim kuruluşu ile bir araya gelerek, bağımsız denetçi ve iç denetim tarafından tespit edilen hususlar ile banka iç kontrol ve risk

yönetimine dair bulgu ve zafiyetleri değerlendirerek yönetim kurulunu bilgilendirmek,

- f) Bankanın muhasebe uygulamalarının, yasal mevzuata uygunluğu hususunda bağımsız denetim kuruluşunun değerlendirmelerini gözden geçirmek, bankanın mali durumunun, yapılan işlerin sonuçlarının ve bankanın nakit akımlarının doğru olarak yansıtılıp yansıtılmadığı ve raporların Yasada ve ilgili diğer mevzuatta belirlenen usul ve esaslara uygun olarak hazırlanıp hazırlanmadığı konusunda bağımsız denetçiler ile görüşmek, tespit edilen tutarsızlıklar hakkında ilgili üst düzey yönetimin açıklamasını almak,
 - g) Bankanın, bankacılık faaliyetleri ile ilgili alacağı teknik destek hizmetlerine ilişkin ön incelemeyi yapmak, ayrılacak kaynakların yeterliliğini değerlendirmek ve yönetim kuruluna rapor düzenlemek, hizmetin alınması halinde bunu risklilik, bağımsızlık, gizlilik, yeterlilik açısından değerlendirerek dönemsel olarak yönetim kuruluna rapor sunmak,
 - h) İç sistemler birimlerinde görevlendirilecek personelde, bu Tebliğin 16'ncı maddesinde belirlenmiş olan nitelikleri gözeterek, aranacak koşullar hususunda öneriler sunmak, mesleki eğitim düzeylerini ve yeterliliğini değerlendirmek, bunların görevlendirilmesi ve görevden alınması sırasında yönetim kuruluna görüş vermek,
 - ı) İç sistemlere ilişkin olarak üst düzey yönetimin görüş ve önerilerini almak ve bunları değerlendirmek, denetim raporlarında tespit edilen hususlar konusunda üst düzey yönetimin ve bunlara bağlı birimlerin aldığı önlemleri izlemek,
 - i) Kredi açma yetkisine haiz olanların, kendileri ile eş ve çocuklarının veya bunlarla risk grubu oluşturan diğer gerçek ve tüzel kişilerin taraf olduğu kredi işlemlerine ilişkin değerlendirme ve karar verme aşamalarında yer alıp almadığını takip etmek ve bu hususların kendilerine bildirilmesini sağlayacak iletişim kanallarını oluşturmak,
 - j) Altı aylık dönemi aşmamak kaydıyla, dönem içerisinde icra ettiği faaliyetleri ve bu faaliyetlerin sonuçlarını yönetim kuruluna yazılı raporlamak, raporda bankada alınması gereken önlemlere, yapılmasına ihtiyaç duyulan uygulamalara ve bankanın faaliyetlerinin güven içinde sürdürülmesi bakımından önemli gördüğü diğer hususlara ilişkin görüşlerine yer vermek ile görevli ve yetkilidir.
- (4) Şube bankalar için iç sistemlerden sorumlu üye/komite üyesi olarak görevlendirilecek yönetim kurulu üye/üyelerinde, ana merkezlerinin bulunduğu ülke mevzuatında bu Tebliğ muadili düzenlemeler ile

koşulların belirlenmiş olması durumunda bu Tebliğ ile getirilen koşul ve nitelikler aranmaz. Ana merkezinin bulunduğu ülke mevzuatında bu Tebliğ muadili düzenleme bulunmayan şube bankalardaki iç sistemlerden sorumlu üye/komite üyelerinde ise bu Tebliğ ile getirilen koşul ve nitelikler aranır. Bu maddenin (2)'nci, (3)'üncü (5)'inci ve (6)'ncü fıkralarında belirtilen sorumluluklar şube bankaların iç sistemlerden sorumlu üyesi/komitesi için de geçerlidir.

- (5) İç sistemlerden sorumlu üyenin ya da komite üyelerinden herhangi birinin görevden ayrılması halinde, yönetim kuruluna, bağımsız denetim kuruluşuna ve Merkez Bankasına yedi iş günü içerisinde ayrıntılı işten ayrılma gerekçelerini açıklayan bir yazı göndermekle yükümlüdürler.
- (6) İç sistemlerden sorumlu üye/komite, doğrudan yönetim kuruluna hesap vermekle ve düzenli olarak toplantılara katılmakla yükümlüdür.

ÜÇÜNCÜ KISIM İÇ SİSTEMLER

BİRİNCİ BÖLÜM İÇ SİSTEMLERİN AMACI VE KAPSAMI

İç Denetim Sisteminin Amacı ve Kapsamı

10. (1) İç denetim sisteminin amacı, üst yönetime banka faaliyetlerinin Yasa ve ilgili diğer mevzuat ile banka içi strateji, politika, ilke ve hedefler doğrultusunda yürütüldüğü, iç kontrol ve risk yönetimi sistemlerinin etkinliği ve yeterliliği hususunda güvence sağlamaktır.
- (2) İç denetim sisteminden beklenen amacın sağlanabilmesi için, iç denetim faaliyetleriyle, banka içi herhangi bir kısıtlama olmaksızın bankanın bütün faaliyetleri, genel müdürlük dâhil tüm şubeler ve birimleri dönemsel ve riske dayalı olarak incelenir ve denetlenir. Eksiklik, hata ve suistimaller ortaya çıkarılır. Merkez Bankası ve bağımsız denetim kuruluşlarının bulguları ile birlikte değerlendirilerek, bunların yeniden ortaya çıkmasının önlenmesine ve alınan tedbirlerin etkinlik ve verimliliğine yönelik görüş ve önerilerde bulunulur. Merkez Bankasına ve üst yönetime iletilen bilgi ve raporlamaların doğruluğu ve güvenilirliği değerlendirilir.
- (3) Amacın gerçekleştirilmesine yönelik olarak;
 - A Dönemsel ve riske dayalı denetimler gerçekleştirilir.
 - B Özel denetimler gerçekleştirilir.Belirtilen denetimler çerçevesinde;
 - a) İç kontrol ve risk yönetimi sistemlerinin yeterliliği ve etkinliği değerlendirilir. Standart metod dışında geliştirilen diğer model ve yöntemlerin de etkinliği değerlendirilir.
 - b) Elektronik bilgi sistemi ile elektronik bankacılık hizmetleri de

dâhil olmak üzere bilgi sistemleri gözden geçirilir.

- c) Operasyonel faaliyetlerin, belirlenmiş usullere uygunluğu ile bunlara ilişkin iç kontrol uygulama usullerinin işleyişi test edilir.
 - ç) İşlemlerin, Yasaya ve ilgili diğer mevzuata, banka içi strateji, politika ve uygulama usulleri ile diğer iç düzenlemelere uygunluğu denetlenir.
 - d) Banka içi düzenlemeler çerçevesinde yönetim kuruluna yapılan raporlamalar ile muhasebe kayıtları, yılsonu raporlarının ve Merkez Bankasına yapılan raporlamaların doğruluğu, güvenilirliği ve zaman kısıtlamalarına uygunluğu denetlenir.
 - e) “Bankaların Kredileri ile Diğer Alacaklarının Nitelikleri ve Karşılıklar” Tebliğinin 9’uncu maddesinin (4)’üncü fıkrasında belirtilen bankanın kullandığı krediler hakkındaki değerlendirme ve uygun risk kategorilerine göre ayrıştırılması, yılda bir kez iç denetimden geçirilerek bankanın kredi politikası ve kredi kullandırma süreci ile ilgili tespit edilen sorunlarla birlikte bir rapor haline getirilerek, Ek 1’de yer alan krediler ayrıntılı döküm tablosu düzenlenir.
- (4) İç denetim sisteminin riske dayalı denetimleri çerçevesinde, her yıl itibarıyla risk değerlendirmesi yapılabilmesi için;
- a) Tüm işlemler, ürün çeşitleri, sunulan hizmetler, görevler ve bunlarla ilgili Yasa hükümleri ve diğer mevzuat konuları belirlenir.
 - b) Tanımlanan işlemler, ürün çeşitleri, hizmet ve görevler kapsamında icra edilen faaliyetler ve bunlara yönelik Yasa hükümleri ve ilgili diğer mevzuat konuları belirlenir.
 - c) Önemli iş birimleri ve ürünler ile bunlara ilişkin faaliyet ve kontrol riskleri belirlenir, risk yönetimi ve iç kontrol sistemlerinin yapısına ilişkin dokümanlar tespit edilir.
- (5) Önemli iş birimleri ve ürünlere ilişkin faaliyet ve kontrol risklerinin değerlendirilmesi ve önem derecelerinin belirlenmesi, EK 2’deki matris ve risk tanımları yardımıyla yapılır. İç denetim birimi tarafından yapılacak risk değerlendirmesinde, bankanın taşıdığı risk kompozisyonları asgari olarak EK 2’deki matriste belirtilen alanlar itibarıyla izlenmek ve değerlendirilmek zorundadır.
- (6) Birim ve işlemlere ilişkin risk değerlendirmeleri, birim yöneticileri ile birlikte yapılır. Konu hakkında risk yönetimi biriminin de görüşleri alınır. Risk değerlendirmelerine ilişkin nihai karar iç denetim biriminin sorumluluğundadır.
- (7) Risk değerlendirmeleri düzenli olarak gözden geçirilir. Yeni ürünler,

yeni sistemler, Yasa ve ilgili diğer mevzuattaki değişiklikler, organizasyonda veya önemli görevlerde bulunan personelde değişiklikler gibi risk değerlendirmelerini etkileyebilecek olaylar, birim yöneticileri tarafından iç denetim birimine bildirilir. İç denetim birimi bu tür değişiklikleri dikkate alarak risk değerlendirmelerini gözden geçirir.

(8) İç denetim birimi yöneticisi risk değerlendirmelerini ve değişikliklerini inceler ve uygunluğunu onaylar.

İç Kontrol Sisteminin Amacı ve Kapsamı

11.

(1) İç kontrol, sadece belli bir anda uygulanacak bir prosedür veya bir politika olmaktan ziyade, banka içinde bütün kademelerde sürekli olarak devam etmesi gereken ve tüm personelin katılımını gerektiren bir süreçtir. Etkin bir iç kontrol sürecinin tesisi ve bu konudaki kurum kültürünün yerleşmesi üst yönetimin sorumluluğundadır.

(2) İç kontrol sisteminin amacı, bankanın varlıklarının korunmasını, faaliyetlerin etkin ve verimli bir şekilde Yasaya ve ilgili diğer mevzuata, banka içi politika ve kurallara ve bankacılık teamüllerine uygun olarak yürütülmesini, muhasebe ve raporlama sisteminin güvenilirliğini, bütünlüğünü ve bilgilerin zamanında elde edilebilirliğini sağlamaktır.

(3) Bu sistemden beklenen faydanın sağlanabilmesi için;

A İşlevsel görev ayrımlarının;

a) Birimlerin, personelin ve oluşturulan komitelerin yetki ve sorumluluklarının açıkça ve yazılı olarak belirlenerek,

b) Menfaat çatışması doğabilecek, kaynakların kötüye kullanımı sonucunu doğurabilecek ve bilgi manipülasyonu yapılabilecek faaliyetlerin tespit edilerek ve mümkün olduğunca asgari düzeye indirilerek,

c) Risk doğuran işlemin yapılmasına karar verilmesi, işlemin muhasebeleştirilmesi ve işlemde kaynaklanan riskin yönetilmesi işlemlerinin farklı personelin sorumluluğuna verilerek,

ç) (c) bendi kapsamında;

i- Çift taraflı ve çapraz kontrol ile imza usullerinin tesis edilmesiyle, belirli limitlerin üzerindeki işlemler için onay ya da yetki alınarak,

ii- Banka, müşteriler veya üçüncü taraflar adına saklanan varlıklara erişim, kullanım ve saklamaya ait kurallar konularak ve düzenli aralıklarla envanter tespitinde bulunarak, yapılması gerekmektedir.

B Bilgi sistemlerinin, bankanın ölçeği, faaliyetlerinin ve sunulan ürünlerin niteliği ve karmaşıklığı ile uyumlu olmasının yanı sıra;

a) Bankayla ilgili bütün bilgilerin elektronik ortamda ve güvenilir

şekilde saklanması, faaliyet, risk, ürün vb. itibarıyla toplulaştırılarak, raporlamaya uygun altyapıda kullanılabilmesi,

- b) Önceden belirlenen risk limitlerine yaklaşılması, azami risk düzeylerine ilişkin aşımaların ve istisnaların oluşması, risk alma düzeyine göre sunulan hizmetlere ve faaliyetlere ilişkin sermaye yükümlülüğü gerekmesi hallerinde anında bilgi ve rapor üretilebilmesini, stres testi ve senaryo analizi yapılabilmesini olanaklı kılacak şekilde düzenlenmesi,
- c) Bilgi sistemlerinin güvenilirliğinin sağlanması ve düzenli olarak güncellenmesi, kesintisiz devamının sağlanması, bir tehlikeye maruz kalmadan kurtarılması ve benzeri konularda destek hizmeti alınması da dâhil olmak üzere devamlılık sağlama planlarının oluşturulması ve bunların dönemsel olarak kontrol edilmesi,
- d) Merkez Bankasının belirleyeceği “genel bilgi sistemleri yönetiminde esas alınacak bilişim güvenliği ve iş sürekliliği” standartlarına uyumlu olması,

gerekmektedir.

C İletişim kanalları oluşturulması ve bilgi sistemlerinin kontrolü kapsamında;

- a) Bilginin güvenlik ilkeleri dâhilinde, yönetim kademeleri ile sorumlu personele ulaşacak biçimde dikey ve yatay akışı ve bankanın amaçları, stratejileri, politikaları, uygulama usulleri ve beklentileri hakkında alt birim yöneticilerinin ve operasyonda görevli personelin tam anlamıyla bilgilendirilmesine yönelik olarak düzenlenir. Bu kapsamda, banka personelinin görev ve sorumluluklarına ilişkin kuralları bilmeleri ve gerekli bilgilerin ilgili personele hızlı bir biçimde ulaşması sağlanır.
- b) Yatay bilgi akışının sağlanması suretiyle banka içindeki veya bankanın kontrol ettiği kuruluşlara ait bir birimin sahip olduğu bilginin, o bilgiye gereksinim duyan diğer birimlerle paylaşılması temin edilir.
- c) Banka personelinin karşılaştığı problemlerin, mutlak uygulamalara göre şüpheli gördükleri veya tereddüt ettikleri hususların, kendi birimlerindeki yönetim kademelerine ve iç sistemlerden sorumlu üye veya komiteye raporlamalarını sağlayacak, banka bünyesinde uygun iletişim kanallarının tesisi ve idamesi zorunludur.
- ç) Tesis edilecek iletişim kanallarının Yasanın 52’nci maddesinin (1)’inci fıkrasında belirtilen sır saklama yükümlülüğüne aykırılık oluşturmaması için her türlü tedbir alınır.
- d) Bilgi sistemlerine ilişkin kontroller, genel bilgi sistemi kontrolleri ve uygulama kontrollerinden oluşur. Genel bilgi sistemi kontrolleri,

bilgi sistemi ve yönetimine ilişkin faaliyet ve bu faaliyetlere ilişkin süreçlerin kontrollerini kapsar. Uygulama kontrolleri, bilgi sistemleri içerisinde yer alan ve bankacılık faaliyetlerini yürütmek veya desteklemek için kullanılan finansal verilerin tanımlanması, üretilmesi, kullanılması, bütünlük ve güvenilirliğinin sağlanması, verilere erişimin yetkilendirilmesi gibi tüm iş süreçlerinde kullanılması gereken iç kontrolleri kapsar. Uygulama kontrolleri kapsamında asgari olarak veri oluşturma/yetkilendirme kontrolleri, girdi kontrolleri, veri işleme kontrolleri, çıktı kontrolleri ve sınır kontrolleri gerçekleştirilir.

D Banka tarafından hazırlanması zorunlu olan acil ve beklenmedik durum planı çerçevesinde;

a) Muhtemel acil ve beklenmedik durumlar karşısında, her banka operasyonu için bir öncelik sırası, yetki devri, durumun gerektirdiği personelin sağlanmasına ilişkin düzenlemeler, yönetim ile personelin temas düzeni, sırası ve yöntemi açık olarak belirlenir. Plan ile ödeme sistemlerine ilişkin muhtemel acil ve beklenmedik bir duruma yönelik olarak, Merkez Bankası yetkilileri, bankalar arası ödeme ve takas sistemleri sorumluları ile muhtemel haberleşme düzenini, halkla ve müşterilerle ilişkileri sağlamak için kamuya açık bir haberleşme kanalı ya da ağı tesis edilmesi temin edilir.

b) Bu fıkranın (a) bendi uyarınca bankalar bir veri yedekleme merkezi kurmak veya diğer bankalarla veri yedekleme işlemlerinin gerçekleştirilmesi hususunda güvence sağlayan anlaşmalar yapmakla yükümlüdürler. Güvence altına alınan veri yedekleri bir merkezde saklanır. Genel müdürlük ve şubeler arasında, buna ilaveten bilgi işlem merkezi ile şubeler arasında özel hatlar kullanılarak çoklu haberleşme yöntemlerinin kullanımı güvence altına alınır.

c) Acil ve beklenmedik durum planlarının uygun sürelerle dönemsel olarak gözden geçirilmesi ve test edilmesi sağlanır.

E Bilgi sistemlerinin güvenliği, bütünlüğü ve erişilebilirliğinin sağlanması için;

a) Bankalar bilgi sistemleriyle ilgili olarak yetkisiz erişime veya hassas bilgilere ulaşılmasına olanak sağlayabilecek güvenlik açıklarını, istismar edilmeden önce, tespit edip düzeltmekle yükümlüdürler.

Bu çerçevede bankaların düzenli aralıklarla güvenlik ile ilgili hükümlerin gereklerinin yerine getirildiğinin kontrol edildiği "Sızma Testleri" yaptırması zorunludur. Bankalar, sızma testleri sonucunda ortaya çıkan güvenlik açıklarını gidermekle yükümlüdürler.

b) Bankalar kendilerine ait bilgi varlıklarının gizliliği, bütünlüğü ve erişilebilirliği ile bu bilgi varlıklarının kullanım süreçlerinin güvenliği için uyulması gereken kuralları, kurallara uyum için izlenmesi uygun olan yöntemleri açıklayan “Bilgi Güvenliği Politikasını” oluşturmak, uygulamak ve bilgi varlıklarında bir değişiklik olduğunda, bunları güncellemekle yükümlüdürler.

Risk Yönetim Sisteminin Amacı ve Kapsamı

12. (1) Risk yönetimi sisteminin amacı, bankanın gelecekteki nakit akımlarının ihtiva ettiği risk-getiri yapısını, buna bağlı olarak faaliyetlerin niteliğini ve düzeyini izlemeye, kontrol altında tutmaya ve gerektiğinde değiştirmeye yönelik olarak belirlenen politikalar, uygulama usulleri ve limitler vasıtasıyla, maruz kalınan risklerin tanımlanmasını, ölçülmesini, izlenmesini ve kontrol edilmesini sağlamaktır.
- (2) Bankaların aşağıda belirtilen hususlarda, yönetim kurullarının belirlediği stratejileri doğrultusunda;
- a) Faaliyetlerden kaynaklanan (kredi riski, karşı taraf riski, piyasa riski, likidite riski, faiz oranı riski, yoğunlaşma riski, menkul kıymetleştirme riski, operasyonel risk, ülke ve transfer riski, bakiye risk, mevzuat riski, itibar riski vb.) riskleri öngörmek, izlemek ve yönetmeye, işlemlerini ve müşterilerini risk düzeyine göre derecelendirmeye,
- b) Belirlenen risklere göre ve ek olarak müşteri, sektör, para birimi ve operasyonel birimleri temelinde bankanın alabileceği azami kabul edilebilir risk limitlerini yazılı olarak belirlemeye,
- c) Zarar üreten aktivitelerin sonlandırılması veya düzeltilmesi ile ilgili limitleri belirlemeye
- yönelik yazılı politikaları ve prosedürleri olmalıdır.
- (3) Sayısallaştırılabilen (Örneğin; kredi riski, piyasa riski, faiz oranı riski, likidite riski vb.) risk limitlerinin ilgili birimlere iletilmesi ve ilgili personelin bunları anlaması sağlanır.
- (4) Tebliğin 6’ncı maddesinin (9) ve (10)’uncu fıkraları gereği yönetim kurulunun tesis etmesi gerekli limitlerin kullanımları yakından izlenir, limit aşımaları gerekli tedbirlerin alınması için üst düzey yönetime anında bildirilir.
- (5) Bankalar tarafından yeni sunulan ürün ve hizmetler, içerebilecekleri riskler bakımından, bankanın mali bünyesi ve sermayesi ile ilişkilendirilerek yazılı fayda ve maliyet analizine tabi tutulur.

İKİNCİ BÖLÜM İÇ SİSTEM BİRİMLERİ VE FAALİYETLERİ

İç Denetim 13. (1) İç denetim birimi raporlamalarını iç sistemlerden sorumlu üye/komite

Birimi ve
Faaliyetleri

aracılığı ile yönetim kuruluna yapar.

- (2) Bankalarda iç denetim görevi, iç denetim birimi tarafından yürütülür. İç denetim biriminde bankanın büyüklüğüne, faaliyetlerinin karmaşıklığına, yoğunluğuna, kapsamına ve risklilik düzeyine bağlı olarak, Yasa ve ilgili mevzuat ile banka içi düzenlemelerde öngörülen denetim hizmetlerinin aksatılmadan ve bu hizmetlerin gerektirdiği seviyede yerine getirilmesi amacıyla yeterli sayıda müfettiş çalıştırılır.
- (3) İç denetim birimi yöneticisi, iç denetim faaliyetlerini, denetim faaliyetlerine yönelik politika ve uygulama usullerini ve yıllık denetim planlarını belirler, iç sistemler sorumlusu üye/komite ve yönetim kurulunun onayını alır ve iç denetim faaliyetlerini bu çerçevede yürütür.
- (4) Dönemsel ve riske dayalı denetimler haricinde, yönetim kurulunun talebi üzerine, iç denetimin amacına uygun olarak özel denetimler de iç denetim birimi tarafından yerine getirilir.
- (5) İç denetim raporları, bir birimin veya faaliyetin Yasa ve ilgili diğer mevzuat ile banka içi politika ve uygulama usullerine uygunluğu, işletilen süreçlerin ve iç kontrollerin etkinliği ve alınması gerektiği düşünülen düzeltici işlemler hakkında üst yönetime bilgi verecek mahiyette düzenlenir.

İç denetim birimi yöneticisi, müfettişlerin denetim bulgularını ve önerilerini ilgili taraflarla paylaşmak, denetim raporlarını acil bir durum öngörülmediği sürece denetim çalışması tamamlandıktan sonra mümkün olduğu kadar kısa süre içinde iç sistemlerden sorumlu üye veya komiteye ulaştırmakla yükümlüdür.

Raporlarda;

- a) Tespit edilen sorunlar ve sonuçlara ilişkin özete,
 - b) Denetimin kapsam ve amaçlarına,
 - c) Denetlenen konuya verilen önem derecesi ve ayrıntılı nedenlerinin de tespit edilen hususlarla birlikte belirtildiği detaylı denetim sonuçlarına,
 - ç) Varsa önerilere ve bunların faydalarına,
 - d) Üst yönetim tarafından ihtiyaç duyulabilecek diğer bilgilere, yer verilir.
- (6) Denetim tamamlandıktan sonra, taslak denetim raporunu müzakere etmek, yanlış bilgilerin düzeltilmesini sağlamak, ilgili birim yönetiminin tespitlere ve alınacak önlemlere ilişkin değerlendirmelerini almak üzere, müfettişler ilgili birim yöneticisiyle

görüşür. Bu görüşmeden sonra, denetim raporunun nihai hali, ilgili birim yönetiminin varsa görüşleri de eklenerek, düzeltici önlemleri yönetim kuruluna intikal ettirilmek üzere iç denetim birimine sunulur.

- (7) İç denetim birimi yöneticisi, asgari üç ayda iç sistemlerden sorumlu üyeye/komiteye iç denetim birimi tarafından icra edilmiş faaliyetlere ilişkin bir rapor sunar ve bunları iç sistemlerden sorumlu üye/komite ile mütalaa eder. İç sistemlerden sorumlu üye/komite, bu raporu mütalaa ile birlikte, en geç on iş günü içinde yönetim kuruluna sunar. Söz konusu raporda asgari olarak aşağıdaki hususlara yer verilir:
- a) Tamamlanan, devam eden, ertelenen ve iptal edilen denetim faaliyetleri ve yıllık denetim planına uyum düzeyi,
 - b) Müfettişlerin raporlama döneminde aldıkları eğitimler,
 - c) Önemli muhasebe sorunları ile Merkez Bankasına yapılan raporlamalara ve denetim bulgularına ilişkin tereddütlü hususlar,
 - ç) Bilgi sistemlerine ilişkin yapılan denetimlerin özeti,
 - d) Önemli tespitler, risk değerlendirmeleri ve bunların özeti,
 - e) Denetime ve iç kontrollere ilişkin hata raporları,
 - f) Önemli zayıflıkların giderilmesine yönelik görüşler ile diğer uygun görülen hususlar.
- (8) İç denetim birimi, iç denetim raporlarında önerilen ve yönetim kuruluna iletilen önlemlere yönelik uygulamaları izler. İzleme faaliyetlerinin sonuçlarını ve değerlendirmelerini iç sistemlerden sorumlu üyeye veya komiteye iletir. Bu raporlar gelecek dönemlerde yapılacak iç denetim planlarında dikkate alınır.

Uyum Birimi
ve
Faaliyetleri

14. Bankalarda kurulacak uyum birimi;

- (1) Raporlamasını doğrudan üst yönetime yapmalıdır.
- (2) Bu Tebliğin 6'ncı maddesinin (14)'üncü fıkrası gereği var olması gereken banka ile ilgili müşteri şikâyetlerinin iletişim kanalının işlerliği ile bankanın internet sitesinin içeriğinden, güncelliğinden ve 17'nci maddenin (2)'nci fıkrasının 7'nci ilkesine uyumlu olmasından sorumludur.
- (3) İç denetim tarafından usullerin etkinliği ve yeterliliği açısından denetlenir.

- (4) Yöneticisi üç ayda bir bankanın uymakla yükümlü olduğu mevzuata uyumu ve varsa aykırılıklarla bunların giderilmesi ile ilgili çözüm öngörülerinin de yer aldığı raporu, yazılı olarak yönetim kuruluna vermek zorundadır.
- (5) Yöneticisi kendi sorumluluğundaki alanlarda Merkez Bankası ile sürekli irtibatta olur ve gerekli tüm bilgileri Merkez Bankasına sağlar.
- (6) Temel fonksiyonu itibarıyla, bankanın yasal düzenlemelere zamanında ve sürekli uyumunun sağlanması açısından gerekli yapının oluşturulmasını ve usullerin uygulanmasını temin eder.
- (7) Bankanın finans sisteminin para aklama ve terörizmin finansmanının önlenmesiyle ilgili yasal düzenlemelere uygun yürütülmesini sağlar.

Risk
Yönetimi
Birimi ve
Faaliyetleri

15. (1) Risk yönetimi faaliyetleri, risk yönetimi birimi ve personeli tarafından yürütülür. Risk yönetimi faaliyetleri;
 - a) Risk ölçümünden,
 - b) Risklerin izlenmesinden,
 - c) Risklerin kontrolü ile raporlanmasından,oluşur.
- (2) Risk yönetimi birimi, iç denetim tarafından risk yönetimi prosedürlerinin etkinliği ve yeterliliği açısından denetlenir.
- (3) Risk yönetimi birimine asgari olarak aşağıdaki sorumluluklar verilir.
 - a) Risk yönetim stratejileri esas alınarak, risk yönetim sistemini ve uygulama usullerini yazılı olarak belirlemek ve uygulamayı sağlamak,
 - b) Bir işleme başlamadan önce risklerin anlaşılmasını ve yeterli değerlendirmenin yapılmasını sağlamak,
 - c) Risk ölçüm modellerinin tasarımı, seçilmesi, uygulamaya konulması ve ön onay verilmesi sürecine katılmak, modelleri düzenli olarak gözden geçirmek ve gerekli değişiklikleri yapmak,
 - ç) Bankanın kullandığı risk ölçüm modellerinden günlük raporlar üretmek ve raporları analiz etmek,
 - d) Sayısallaştırılabilen risklerin belirlenen limitler dâhilinde kalmasını sağlamak ve alınan tüm riskleri kapsayacak şekilde bankanın sermaye gereksinimini mutlak olarak hesaplamak ve bu limitlerin kullanımını izlemek,
 - e) Her bir risk için birim bazında belirlenen limitleri toplulaştırarak bankanın tümü bazında belirlenen limitlere uyumunu izlemek,

- f) Risk ölçümü ve risk izleme sonuçlarının yönetim kuruluna veya ilgili iç sistemlerden sorumlu üyeye/komiteye ve üst düzey yönetime düzenli ve zamanında raporlanmasını sağlamak,
- g) Belirlenen risklere göre ve ek olarak müşteri, sektör, para birimi ve operasyonel birimleri temelinde bankanın alabileceği azami kabul edilebilir risk limitleri ile ilgili uyarı sistemleri geliştirmek.
- (4) Risk yönetimi birimi tarafından hazırlanan, ilgili iç sistemlerden sorumlu üye/komite tarafından uygun görülen ve yönetim kurulu tarafından onaylanarak kabul edilen risk yönetimi birimi yönetmeliğinde, bu Tebliğin 16'ncı maddesinde belirlenmiş olan asgari nitelikler gözetilerek, risk yönetimi birimi personelinde aranan öğrenim durumu, deneyim, bilgi ve beceri seviyeleri ile diğer niteliklere yer verilir.
- (5) Risk ölçüm yöntemlerinin belirlenmesinde bankalar aşağıdaki hususları dikkate alır:
- a) Faaliyetlerin yapısı, hacmi ve karmaşıklığı,
- b) Yöntemin veya modelin kurgulanması,
- c) Kullanılacak verinin elde edilebilirliği,
- ç) Bilgi sistemlerinin elverişliliği,
- d) Personelin deneyimi.
- (6) Bankalar sayısallaştırılmayan risklerin değerlendirilmesi için etkin sistemler oluşturur.
- (7) Risk ölçüm yöntemi veya modelinin doğruluğu ve güvenilirliği, gerçekleşen sonuçlar kullanılarak geriye dönük testler yoluyla tespit edilir. Risk ölçüm yöntemi ve modeller değişen piyasa koşullarının yansıtılması için düzenli olarak güncellemelere tabi tutulur.
- (8) a) Bankalar, beklenmeyen piyasa koşullarının temel faaliyet konularına ve kâr/zararlarına etkisini değerlendirecek şekilde düzenli olarak ve her halükarda üç ayda bir, stres testi ve senaryo analizleri uygulayacak bir sistem tesis ederler.
- b) Senaryo analizi ve stres testlerinin sonuçları yönetim kurulu veya üst düzey yönetim tarafından düzenli olarak gözden geçirilir ve politika ve limitlere yansıtılır.

İç Sistem
Birim
Kadroları ve
Nitelikleri

16. (1) İç sistem birim yöneticilerinin,
- a) Bankada veya bankanın dâhil olduğu risk grubunda icrai faaliyetlerden sorumlu olarak görev yapmaması,

- b) Bankada, bağı ortaklıklarında ve iştiraklerinde nitelikli pay sahibi olmaması veya nitelikli pay sahibi olanlarla doğrudan ve/veya dolaylı ilişki içerisinde olmaması,
- c) Üst yönetimdekilerin eşi veya ikinci dereceye kadar (bu derece dâhil) kan veya sıhrî hısımlı olmaması,
- ç) En az lisans düzeyinde eğitim görmüş olması ve bankacılık alanında 5 (beş) yıl deneyim sahibi olması,
- d) Yasanın 6'ncı maddesinin (1)'inci fıkrasının (C) bendinde kurucularda aranan nitelikleri taşıması ve
- e) Biriminin faaliyetlerini yürütebilecek bilgi ve deneyime sahip olması,

zorunludur.

- (2) İç sistem birimlerinin her birinde, biri yönetici olmak üzere asgari iki çalışan bulunması gereklidir. Çalışan sayısının asgari koşulun altına düşmesi durumunda, en geç 1 (bir) ay içerisinde ilgili atamaların yapılması zorunludur.
- (3) İç sistem birimlerinde çalışacak yönetici dışındaki diğer personelin 16'ncı maddenin (1)'inci fıkrasının (ç) bendi hariç (1)'inci fıkra şartlarını taşıması gereklidir.
- (4) İç sistem birimlerinin icradan bağımsız kontrol gerçekleştirilmesi aşağıdaki şartların sağlanmasına bağıdır:
 - a) İç sistem birimlerinin kontrol etmekle görevlendirildiği faaliyetler, söz konusu birimlerin icra ettiği işler arasında yer almaz,
 - b) İç sistem birimleri, izlemek ve kontrol etmekle mükellef olduğu faaliyetlerden teşkilat yapısı çerçevesinde ayrıdır ve
 - c) İç sistem birimleri personelinin tarafsızlığını korumak amacıyla, aldığı ücret, söz konusu personelin izlemek ve kontrol etmekle sorumlu olduğu birimlerin faaliyetlerinde ne kadar başarılı olduğuyula ilişkilendirilemez.
- (5) İç sistem birim yöneticileri; birim personellerinin görev, yetki ve sorumluluklarının gerektirdiği nitelikleri haiz olup olmadıklarını değerlendirir, mesleki bilgi, beceri ve yeteneklerinin geliştirilmesine yönelik eğitim programları hazırlar ve bunların görevlerini icrai birimlerin etkisinde kalmaksızın tarafsız olarak icra edip etmediklerini izlerler.

DÖRDÜNCÜ KISIM YÖNETİM SİSTEMİ

17. (1) Bankaların yönetim kurulları uluslararası alanda kabul gören ‘bankalarda kurumsal yönetim ilkelerini’ referans almak suretiyle, bankalarının faaliyet büyüklükleri ile yapılarını dikkate alarak, Yasa ve Yasa uyarınca yürürlüğe giren düzenlemelerle belirlenen esas ve usullere uyumlu olarak, kurumsal yönetime ilişkin yapı ve süreçleri belirler.

(2) **Kurumsal Yönetim İlkeleri;**

İlke 1- Yönetim kurulu üyeleri, görevlerini etkin bir şekilde yerine getirecek nitelikleri haiz ve kurumsal yönetimde üstlenmiş oldukları rolün bilincinde olmalı ve banka faaliyetleri hakkında bağımsız değerlendirme yapabilmelidir.

Yönetim kurulu üyeleri ve yönetim kurulu,

- a) Bankaya karşı sadakat ve özenle görevlerini yürütmeli,
- b) Banka işleri için yeterli zaman ayırmalı ve yönetim kurulu toplantılarına katılmalı,
- c) Görevlerini basiretli bir biçimde ve iyi niyet kuralları çerçevesinde yerine getirmeli,
- ç) Bankanın tabi olduğu mevzuatı bilmeli ve bankanın düzenleyici ve denetleyici otoriteleri ile ilişkilerinin etkin olmasını sağlamalı,
- d) Diğer kuruluşlarla olan ilişkilerinde, çıkar çatışmalarından ve işlemleri ile verilen taahhütlerinde ihtilaftan kaçınmalı,
- e) Banka aleyhine sonuç doğurabilecek baskılara boyun eğmemeli ve bu amaçla maddi menfaat kabul etmemeli,
- f) Faaliyetlerini şeffaf, hesap verebilir ve sorumlu bir şekilde yürütmeli,
- g) Düzenli aralıklarla, üyelerin atama ve seçimleri dâhil olmak üzere kendi yönetim uygulamalarının etkinliğini değerlendirmeli, eksikliklerin veya zayıflıkların tespiti halinde gerekli değişiklikleri yapmalı,
- h) Banka üst düzey yönetimini sorgulamalı ve yönetimden yeterli açıklama alabilmeli,
- ı) Tarafsız tavsiyelerde bulunmalı,
- i) Her türlü etkiden ve çıkar çatışmalarından bağımsız olarak karar verilebilmesini sağlayan yeterli sayı ve kompozisyonda üyeden oluşmalı,

- j) Üye sayısı, üyelerin verimli ve yapıcı çalışmalar yapmalarına, hızlı ve rasyonel kararlar almalarına, gerekli komitelerin oluşumuna ve çalışmalarını etkin bir şekilde organize etmelerine olanak sağlayacak şekilde belirlenmeli,
- k) Banka politikalarının ve kurum içi iletişim kanallarının oluşturulması, kurumsal amaçların gerçekleşmesinde kaydedilen ilerlemelerin izlenmesi için üst düzey yönetim ile düzenli olarak toplanmalı,
- l) Bankayı yasal ve uygun olmayan faaliyetlerden ve hâkim hissedarların bankanın ve diğer hissedarların yararına olmayan baskısından korumalı,
- m) Sorumluluklarını çıkar çatışmalarına sebebiyet verebilecek siyasi etkilerden bağımsız olarak sürdürebilmelidir.

İlke 2- Banka içerisinde kurumsal değerler ve stratejik hedefler oluşturulmalıdır.

Banka yönetim kurulu bankanın misyonu ile vizyonunu belirlemeli ve kamuya açıklamalıdır. Yönetim kurulu, öncelikle bankanın devamlılık arz eden faaliyetlerini yönlendirecek stratejileri belirlemeli, kendisi, üst düzey yönetim ve diğer personel adına kurumsal değerlerin ve etik kuralların oluşturulmasında öncülük etmelidir. Oluşturulacak kurumsal değerler ve etik kurallar, problemlerin zamanında ve gereğince değerlendirilmesinin önemini yansıtmalı, hem banka içi hem de banka dışı işlemlerde rüşvet, yolsuzluk gibi yasa dışı ve etik olmayan davranışların önüne geçilmesine yönelik olmalıdır. Kurumsal değerlere ve etik kurallara uygun olmayan eylem ve işlemlerin personel tarafından banka içerisinde ilgili mercilere güvenli bir şekilde iletilmesini sağlayacak uygun iletişim kanalları oluşturulmalıdır. Yönetim kurulu, üst düzey yönetimin bankanın faaliyetleri veya dâhil olduğu grup içerisindeki rolü dolayısıyla oluşabilecek muhtemel çıkar çatışmalarının belirlenmesine, bunların önlenmesine ya da yönetilmesine yönelik gerekli politikaların uygulanmasını sağlamalıdır.

Yönetim kurulu, banka içerisinde belirlenen politikalara uygunluğun izlenmesine ve ilgili yönetim seviyelerinde muhtemel sapmaların rapor edilmesine imkân verecek sistemleri oluşturmalıdır. Yönetim kurulu, sürekli ve etkin bir şekilde, bankanın hedeflerine ulaşma derecesini, faaliyetlerini ve performansını değerlendirmelidir. Yönetim kurulu, banka faaliyetlerinin Yasaya, Yasaya istinaden çıkarılan düzenlemeler ile ilgili diğer mevzuata, ana sözleşmeye ve banka içi düzenlemeler ile oluşturulan politikalara uygunluğunu izlemelidir. Gereken durumlarda gecikmeden ve mümkün ise sorun ortaya çıkmadan önlemler almalıdır.

Üst düzey yönetim, politikaların uygulanması, uyumun temin edilmesi amacıyla kaynakları planlamalı ve bu yolla söz konusu kaynakların

operasyonların içerisinde dâhil edilmelerini, operasyonların bir parçası olmalarını sağlamalıdır. Üst düzey yönetim, politikaların zamanında uygulandığını izlemelidir. Politikalar en az yılda bir kez veya iş çevresinde/faaliyet alanında meydana gelen önemli değişiklikleri takiben, yeterlilik ve uygunluklarının tespit edilebilmesi için yeniden değerlendirilmeli ve gerektiği takdirde iyileştirmeler yapılmalıdır. Üst düzey yönetim, dönemsel gözden geçirme, standartlar, politikalar, talimatlar ve uygulama usullerinin onaylanması için çerçeve ve süreç belirlemelidir.

İlke 3- Banka içinde yetki ve sorumluluklar açıkça belirlenmeli ve uygulanmalıdır.

Yönetim kurulu, yönetim kurulu üyeleri ile üst düzey yönetimin yetki ve sorumluluklarını belirlemeli, üst düzey yönetimin faaliyetlerini ve yönetim kurulu tarafından belirlenen politikalara üst düzey yönetim tarafından uyulup uyulmadığını izlemelidir. Üst düzey yönetim, personel için yetki ve sorumlulukları, politika ve uygulama usullerine, etik kurallara ve profesyonel uygulamalara bağlılığı da içerecek şekilde açıkça belirlemeli, belirlenmiş yetki ve sorumlulukların yerine getirilip getirilmediğini izlemelidir. Tüm personel nihai olarak yönetim kuruluna karşı sorumlu olduklarının bilincinde olmalıdır. Yönetim kurulu, üst düzey yöneticilerin pozisyonlarına uygun gerekli nitelikleri taşımalarını gözetmeli, nitelikli personelin uzun süre bankaya hizmet etmesini sağlamayı teşvik etmeli ve buna yönelik önlemler almalıdır. Banka personelinin görev tanımları ve dağılımı ile performans ve ödüllendirme koşulları üst düzey yöneticiler tarafından belirlenmeli ve personele duyurulmalıdır.

İlke 4- Yönetim kurulu, üst düzey yönetimin yönetimde üstlenmiş oldukları rolün bilincinde olduğundan ve yönetim kurulu politikalarına uygun hareket ettiğinden emin olmalıdır.

Üst düzey yönetim bankanın günlük yönetiminden sorumlu temel birkaç kişiden oluşur. Üst düzey yönetimin günlük işleri yürütebilecek yetenekleri olması yanında, kilit pozisyonlardaki personeli kontrol edebilecek nitelikte olmaları şarttır.

Üst düzey yönetim, tüm birim yöneticilerinin yönetim kurulunun koyduğu politika ve süreçlere uygun hareket etmelerini sağlayarak bankanın sağlıklı kurumsal yönetim oluşturmasında önemli rol oynar. Üst düzey yönetimin en önemli görevlerinden biri de yönetim kurulunun rehberliğinde etkin bir iç kontrol sistemi kurmaktır. Küçük bankalarda bile kilit yönetim kararları birden çok kişi tarafından alınmalıdır (dört göz prensibi). Üst yönetim aşağıdaki durumlardan kaçınmalıdır:

- A Yeterli teknik bilgiye sahip olmadığı alanlara müdahale etmemeli,
- B Yüksek performans gösteren çalışanlar üzerinde etkin bir kontrol sağlamak için isteksiz veya yetersiz olmamalıdır.

İlke 5- Bankanın müfettişleri ile bağımsız denetim elemanlarının çalışmalarından etkin olarak yararlanılmalıdır.

Bankanın risk yönetimi, iç kontrol ve iç denetim sistemlerindeki problemlerin tespit edilebilmesi ve bankanın finansal raporlarının bankanın mali durumunu ve performansını doğru yansıtmasını sağlamak için üst yönetim; risk yönetimi, iç kontrol ve iç denetim sistemlerinin önemini kavramalı ve banka personelinin kavramasını da sağlamalıdır. Yönetim kurulu, banka müfettişleri ile bağımsız denetim elemanlarının bulgularını, üst düzey yönetimden aldığı banka faaliyetlerine ve performansına ilişkin bilgilerin doğruluğunun kontrolünde kullanmalıdır. Denetçilerin bağımsızlıkları ile itibarlarına katkı sağlayacak önlemler alınmalıdır. Üst yönetim, i sistem birimleri elemanlarının tüm bulgularını zamanında ve etkin bir şekilde kullanmalı ve saptanmış problemlerin üst düzey yönetim tarafından zamanında düzeltilmesini sağlamalıdır.

İlke 6- cret politikalarının bankanın etik değerleri, stratejik hedefleri ve i dengeleri ile uyumu sağlanmalıdır.

Yönetim kurulu, yönetim kurulu üyelerine, üst düzey yönetime ve diğer yetkili personele verilecek ücretlerin bankanın etik değerleri, iç dengeleri ve stratejik hedefleri ile uyumlu olmasını sağlamalıdır. Yönetim kurulu üyelerinden oluşan komitelerin üyelerine üstlendikleri sorumluluklar dikkate alınmak suretiyle cretlendirme yapılmalı ancak, ücretleri bankanın kısa dönemli performansıyla ilişkilendirilmemelidir.

İcrai görevi bulunan yönetim kurulu yeleri ile üst düzey yönetime bankanın performansına bağlı teşvik ödemeleri yapılması mümkün olmakla birlikte, bu teşvik ödemeleri bankanın kurumsal değerlerine olumlu yönde etki edecek şekilde ve objektif koşullara bağlı olmalıdır. Üst düzey yönetim, personel alım ve terfi uygulamalarının nesnel koşullara dayandırıldığından emin olmak, eğitim, tecrübe ve sorumlulukları göz önüne almak amacıyla gerekli süreçleri uygulamalı ve denetlemelidir. Bu süreçler organizasyonun genel politika ve işe alım, eğitim, lme, danışmanlık, terfi, tazminat ve disiplin gibi prosedürleriyle uyumlu olmalıdır. Üst düzey yönetim, bilgi ve beceri gereksinimlerinin sürekli olarak denetlendiğinden ve organizasyonun belirlenen hedeflerle uyum becerisi gösteren işe gücünü elde etme yetisine sahip olduğundan emin olmalıdır. Üst düzey yönetim, personelin bilgi ve becerilerini gereksinim duyulan dereceye yükseltmek için işe alım sonrası alıştırma ve sürekli eğitim aldıklarından emin olmalıdır. Personelin teknik ve yönetim becerilerini verimli bir şekilde artırmak amacıyla hazırlanan öğrenim ve eğitim programları düzenli olarak gözden geçirilmelidir.

İlke 7- Kurumsal yönetimde şeffaflık sağlanmalıdır.

Banka tarafından, pay sahipleri, mudiler, piyasa katılımcıları ve kamuoyunun bankanın yapısı ve amaçları hakkında yeterli düzeyde

bilgi sahibi olmaları sağlanmalı, böylelikle, üst yönetimin banka yönetimindeki etkinliklerini değerlendirebilmelerine imkân tanınmalıdır. Bilgiler ilgili kişi ve kurumların karar vermelerine yardımcı olacak şekilde, zamanında, doğru, tam, anlaşılır, tarafsız, kolay erişilebilir ve eşit bir şekilde kamuoyunun kullanımına sunulmalıdır. Kamuoyunun aydınlatılmasında, bankanın internet sitesi aktif olarak kullanılmalıdır. Bu doğrultuda bankanın üst yönetimi, şubeleri (adres ve telefon numaraları ile birlikte), organizasyon yapısı, yıllık onaylı mali raporları, misyonu, vizyonu, kurumsal stratejik hedefleri ve benzeri gibi asgari genel bilgilerin tümü bu internet sitesinde bulunmalıdır. Bankanın internet sitesi, ziyaretçilerin soru ve şikâyetlerini iletebilmelerine elverişli olmalıdır.

İlke 8- Yönetim kurulu, banka özkaynaklarının büyüklük ve dağılımının bankanın risklerini kapsayacak şekilde oluşturulması ve bunun sürdürülebilir olması için etkin strateji ve politikalar oluşturmalıdır.

Bankanın özkaynakları ile ilgili oluşturulacak strateji ve politikalar bankanın büyüklüğü, doğası ve aktivitelerinin karmaşıklığı ile orantılı ve risklerini kapsayacak şekilde olmalıdır.

Özkaynakların iştirak ve bağlı ortaklıklara dağılımının, Yasaya, Yasaya istinaden çıkarılan düzenlemeler ile ilgili diğer mevzuata uygunluğu sağlanmalıdır.

**BEŞİNCİ KISIM
SON HÜKÜMLER**

İç Sistem Birimlerine Ek Olarak Kurulan Destek Birimleri	18. Tebliğin öngördüğü iç sistem birimleri haricinde ek olarak kurulan birimlerin olması durumunda, bu birimler ancak destek niteliğinde değerlendirilebilir. İç sistem birimlerinde çalışan kişilerin görev, yetki ve sorumlulukları devredilemez.
Rapor ve Belge Sunma Yükümlülüğü	19. Bankalar, talep edilmesi halinde, Tebliğ hükümleri gereği iç sistem birimleri tarafından hazırlanan raporlarını ve iç sistemler kapsamında bankanın üst yönetimi ve bankanın bağımsız denetim kuruluşu ile yapılan toplantı tutanakları da dâhil olmak üzere, tüm rapor ve belgelerini, en geç yedi iş günü içerisinde, Merkez Bankasına sunmakla yükümlüdürler.
Merkez Bankasına Bildirim ve Raporlama Yükümlülüğü	20. (1) Bankalar, iç sistemlerden sorumlu üye/komite üyeleri ile bu sistemler kapsamındaki birimlerin üst düzey yöneticilerinin görevlendirilmelerini ve görevden alınmalarını veya ayrılmalarını, bu konudaki kararların alınmasını izleyen yedi iş günü içinde Merkez Bankasına yazılı olarak bildirmek zorundadırlar.
(2) Bankalar, iç sistemlerden sorumlu üyenin/komitenin görev, yetki ve sorumlulukları ile iç denetim birimi, risk yönetimi birimi ve uyum

biriminin teşkilat yapısı, görev yetki ve sorumluluklarına ilişkin iç düzenlemeleri ile onaylanmış risk yönetimi politika ve uygulama usullerindeki değişiklikleri, değişikliği izleyen yedi iş günü içinde Merkez Bankasına bildirmek zorundadırlar.

- (3) Bankalar, 10'uncu maddenin (3)'üncü fıkrasının (B) bendinin (e) alt bendi çerçevesinde hazırlanan rapor ile Ek 1 krediler ayrıntılı dökümünü, 10'uncu maddenin (5)'inci fıkrası gereği hazırlanan risk değerlendirme raporu, matris ile anket çalışmasını, 13'üncü maddenin (7)'nci fıkrası uyarınca yönetim kuruluna sunulan iç denetim birimi raporlarından, bir yıllık devreye tekabül eden yılsonu raporunu, o yıl için hazırlanan denetim planı ile birlikte, yönetim kurulunda görüşüldüğü tarihten itibaren yedi iş günü içinde ve her halükarda müteakip yılın Şubat ayı sonuna kadar Merkez Bankasına gönderirler. Merkez Bankasına bu madde çerçevesinde gönderilecek tüm raporlar bir yıllık devreyi esas alacak şekilde hazırlanır.
- (4) Bilgi sistemleriyle ilgili yapılan raporlamaların, Tebliğ kapsamında bu konuda bankalara getirilen sorumluluk ve yükümlülükleri açıklamak üzere yayımlanan genelgede belirlenen esas ve usuller ile tarih ve şekil şartlarına uygun olması zorunludur.

Geçici Madde
Belirlenen
Kriterlere
Aykırlığı
Olan İç
Sistemlerden
Sorumlu
Üyeler

1. 9'uncu maddenin (1)'inci fıkrasının (h) bendi hariç olmak üzere, belirlenen niteliklere aykırılığı olan iç sistemlerden sorumlu üyeler, mevcut görev sürelerinin sonuna kadar görevlerine devam edebilirler.

Geçici Madde
Teminatsız
Riski
Belirlenen
Limitlerin
Üstünde
Bulunan İç
Sistemlerden
Sorumlu
Üyeler

2. 9'uncu maddenin (1)'inci fıkrasının (h) bendinde belirlenen limitin üzerinde teminatsız riski bulunan iç sistemlerden sorumlu üyelerin teminatsız risklerinin limitler dâhiline çekilmesi için, bankalara 31 Aralık 2015 tarihine kadar süre verilir.

Geçici Madde
Belirlenen
Şartlara
Aykırlığı
Bulunan İç
Sistem
Birimleri

3. 16'ncı maddenin (1)'inci fıkrasının (ç) bendi hariç olmak üzere (1)'inci ve (3)'üncü fıkralarıyla belirlenen şartlara aykırılığı bulunan iç sistem birimleri yöneticilerinin ve diğer personelinin uyumlu hale getirilmesi için, bankalara 31 Aralık 2015 tarihine kadar süre verilir.

Yöneticileri
ve Personeli

- Geçici Madde 4. Bankaların mevcut iç sistem birim yöneticilerinden en az yedi yıl bankacılık Eğitim Eğitim Şartlarını 16'ncı maddenin (1)'inci fıkrasının (ç) bendinde öngörülen Taşımayan Mevcut İç Sistem Birimleri Yöneticileri 4. Bankaların mevcut iç sistem birim yöneticilerinden en az yedi yıl bankacılık tecrübesi olup da 16'ncı maddenin (1)'inci fıkrasının (ç) bendinde öngörülen eğitim şartlarını taşımayanlar bu görevlerine devam edebilirler.
- Geçici Madde 5. 16'ncı maddenin (2)'nci fıkrası gereği tüm iç sistem birimlerinde en az iki İç Sistem Birimleri Kadrosunun Asgari Koşulların Altında Olması 5. 16'ncı maddenin (2)'nci fıkrası gereği tüm iç sistem birimlerinde en az iki kişi çalışması şartına aykırılığı bulunan bankaların uyumlu hale gelmesi için, bankalara 31 Ağustos 2016 tarihine kadar süre verilir.
- Geçici Madde 6. 17'nci maddenin (2)'nci fıkrasının 7'nci ilkesi gereği internet sayfaları İnternet Sayfaları Asgari Nitelikleri Taşımayan Bankalar 6. 17'nci maddenin (2)'nci fıkrasının 7'nci ilkesi gereği internet sayfaları belirlenen asgari nitelikleri taşımayan bankalara, ilgili şartların yerine getirilmesi için 31 Aralık 2015 tarihine kadar süre verilir.
- Geçici Madde 7. 18'inci maddenin (1)'inci fıkrası gereği risk yönetimi birimi ve/veya uyum Halen Risk ve/ veya Uyum Birimi Bulunmayan Bankalar 7. 18'inci maddenin (1)'inci fıkrası gereği risk yönetimi birimi ve/veya uyum birimi kurması gereken bankalara 31 Aralık 2015 tarihine kadar süre verilir.
- Yürürlükten Kaldırma 21. Bu Tebliğ yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 39/2001 Sayılı Bankalar Yasasının 15'inci maddesinin (3)'üncü fıkrası altında çıkarılan Değiştirilmiş Şekliyle "Bankalarda İç Denetim, Risk Yönetimi, İç Kontrol ve Yönetim Sistemleri Tebliği", altında yapılan işlemlere hanel gelmeksizin yürürlükten kaldırılır.
- Yürürlük 22. Bu Tebliğ Resmi Gazetede yayımlandığı tarihte yürürlüğe girer.